

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO

Rač. pošt. hran. 10.761 — Telefon 2312

VABILO

na

XXVIII. REDNI OBČNI ZBOR

ki bo

v sredo, dne 25. marca 1931. ob 10. uri v Ljubljani
v dvorani mestnega magistrata.

DNEVNI RED:

1. Poročilo upravnega sveta o združnem poslovanju.
2. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1930.
3. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
4. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
5. Volitev v upravni svet.
6. Volitev v nadzorstvo.
7. Slučajnosti. Posebni predlogi se morajo naznaniti upravnemu svetu vsaj tri dni pred občnim zborom.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se bo vršil v zmislu § 31. pravil pol ure pozneje v istem prostoru in z istim dnevnim redom občni zbor, ki sme brezpogojno sklepati.

Upravni svet.

Stalnost.

Seveda jim do tega mnogo pomore njih velika stalnost. Učne osebe od otroškega vrta do vstevši progimnazije, nastavlja občina, vse ostale pa država. Vsi imajo jako veliko stalnosti, a absolutno stalnost imajo od občine nastavljeni. Njih prislovica pravi: »Vladiko lahko razvadiš, a učitelja ne more nihče prestaviti ali odpustiti!« Prestavljati, ali odpustiti je lahko vsak le po lastni želji, ali na zahtevo disciplinarnega sodišča, ki je dvojno, nižje in višje. Vsako sodišče sestavlja po trije člani. Predsednik nižjega disciplinskega sodišča je predsednik okrožnega sodišča. Drugi član je predsednik občinske skupščine. Tretji pa zastopnik učiteljskega, voljen od svojih kolegov. Sleherni, ki je obsojen pri nižjem sodišču, se lahko pritoži na višje disciplinsko sodišče. Predsednik tega sodišča je predsednik apelacijskega sodišča. Drugi član je zastopnik ministrstva prosvete, ki ga pošlje minister sam. Tretji pa je učitelj, član višjega prosvetnega sveta, izvoljen od svojih (24) sočlanov. Pri razpravi obeh sodišč je navzoč tudi obtožencev zagovornik, ki je lahko njegov kolega ali advokat, katerega si sam izbere. S tem je dana velika garancija pravične sodbe.

Šolska uprava.

Vobče bazira ustroj učiteljskega na precejšnji demokraciji. Upravitelja šole volijo učitelji iste šole za dobo treh let. To precej vpliva na kolegialnejše razmerje med upraviteljem in učitelji iste šole. Upravitelj si ne more ustvariti avtoritete z pedantnostjo in absolutizmom, ampak le s sposobnostjo in pravičnostjo.

V kraju, kjer je več šol, volijo še enega »glavnega učitelja«, ki je njih predstavitelj in se briga za administracijo ter zastopstvo pri oblasteh. Učitelji volijo tudi prosvetni svet (učeben svet), ki ima precejšen vpliv

na šolsko zakonodajo. Sedaj zahtevajo, da bi volili tudi svoje nadzornike, katere pa danes nastavlja država izmed tistih, ki so napravili nadzorniški izpit.

Senčne strani.

Na slabšem pa so bolgarski učitelji od nas v tem, ker ne morejo dobiti po dovršeni službenih letih celotne pokojnine, ampak le 80%. Na slabšem so tudi, ker dobivajo za otroke mesečno le po 80 levov, in sicer samo za dva. Zato so pri učiteljskih in uradniških družinah redki, ki imajo 3 do 5 otrok. S tem država prav za prav več izgubi kot pa pri hrani. Za ženo, ki ni učiteljica, ne dobi učitelj ničesar.

Primanjčevanje služb.

Učitelji novinci dobijo službo veliko težje, kot pri nas, ker so mesta vsa zasedena. Med učitelji abiturienti je velika brezposelnost in zato jih najdemo po vseh službah, celo med zidarskimi delavci sem jih našel.

IZOBRAZBA.

Glede njih splošne in strokovne izobrazbe sem bil presenečen. Pričakoval sem da bom našel prav zamernjene apostole prosvete. V resnici pa sem našel na sijajne in nadvse gostoljubne ljudi, splošno in strokovno dobro podkovane.

V prvi vrsti zahtevajo od sebe, da so dobri učitelji in vzgojitelji mladine in da gredo v pedagogiki z najmodernejšimi strujami naprej. Vendar zahtevajo, da so tudi splošno dobro izobraženi, da morejo potegniti se ljudstvo za seboj, ga učiti, navduševati in organizirati. Zato imajo prikupljiv nastop in mnogi so izvrstni ljudski govorniki. Veliko važnost polagajo tudi na učenje modernih jezikov in skoro nism našel učitelja, ki bi poleg rusčine (ki jo zna vsak), ne znal za silo tudi nemščine ali francoščine.

LOJZE ZUPANC:

Dnevnik učitelja Čičigoja.

»Nekateri učitelji imajo ko-
maj par ur službe na dan. Pridni
učitelji so redke izjeme.«

(Steblovnik).

Odkar se je bil učitelj Čičigoj oženil je bil prenehal pisati dnevnik. Takrat se mu je ta posel mahoma zagabil in kar čez noč zadel — sentimentalni.

Pa je v poslednjih tednih čital neke, da bo treba polagati račune za svoje delovanje. »O, to bi ne bilo zdravo, da bi me našli ne-
pripravljenega.« si je mislil in že sklenil, da si bo vse in za vsak dan sproti beležil v dnevnik. Moj Bog, vester je bil zares, saj je v enem tednu popisal debel zvezek, ki bi lahko zadostoval za štiriletno študentovsko avanturo.

»Na, pregledaj, da boš tudi ti tako delal!« mi je oni dan bahavo pomolil popisan dnevnik po nos.

»To pa to,« sem si mislil in se poglobil v zanimivo čtivo.

Danes je četrtek, sv. Konrada god, Gospodovo leto 1931.

Zjutraj vstanem, se dgetajo od mraza hitro oblečem in pogledam skozi okno: zunaj

Tudi učenje in znanje esperatskega jezika je med njimi jako močno razširjeno. Poleg tega mnogo potujejo, pa ne samo po svoji državi, ampak tudi po vsej Evropi. Zato nism našel zakrknjenih in v samega sebe zaljubljenih osebnosti temveč učitelje s široko dušo, s širokim obzorjem.

Vzgoja mladine.

Pri vzgoji mladine poudarjajo: »Vzgojati nesebične ljudi, ki bodo zmogli delati za svojo državo!« Zato so oni načelno proti skavtom in vsem drugim enakim organizacijam. Odločno so proti vsaki vojni. Oni zahtevajo, da se bolgarski spori rešijo mirnim, idejnim potom in so navdušeni za državo vseh Jugoslovenov.

Vzdržnost.

Značilna poteza učiteljskega je vzdržnost v pijaci in kajenju. Vobče je bolgarski abstinent (vzdržatelj) samo tisti, ki se vzdržuje alkohola in nikotina. Imajo tudi svoje lasno abstinentno društvo, v katerem je organiziranih 800 učiteljev. Še več jih je neorganiziranih. Učiteljice in vobče ženske ne pridejo v postve, kot abstinentke, ker je njih ljudska sodba še vedno močnejša, od nagnjenja modernih dam k svobodnemu izživanju in zato ni mogoče videti v nobenem lokalni dame, še manj pa učiteljice, ki bi pila opojne pijače ali kadila cigarete.

Učiteljica.

Bolgarske učiteljice so neka posebnost. Svojim kolegom so popolnoma enakopravne, kot v pravicah, tako v dolžnostih. Plačane so isto (ne glede, ali so poročene, ali ne) in tudi njih število ne sme presegati števila moških učnih moči. Silno so moralne, jako sposobne in delavne v izvenšolskem delu ter v boju za svoje pravice. Domišljavosti in nekakega dominantnega položaja nad kolegi ne poznajo in se zato agilno udeležujejo skupnega društvenega dela in življenja. Odlikujejo se še posebno v tem, da so vzor gospodinj in vzor matere, naravnost dika bolgarskega naroda. Vse se prav lahko poroče in zato med njimi ni najti starih samskih učiteljic. Vsaka poročena učiteljica ima z 20 leti službe pravico do upokojitve.

Casopisje.

Za stanovsko izobrazbo skrbijo 3 glavne revije. (Ne omenjam uradne in vladne organizacije). Prva in najvažnejša je »Učiteljska misel«. Izhaja v Sofiji. Isto tam izhaja »Progimnazijalna pedagogičska misel«. V Varni pa izdajajo revijo »Učiteljska praksa«. Vsak teden dvakrat izhaja v Sofiji list »Šeznanij«, ki je podoben našemu »Učiteljski Tovarišu« in je organ Bolgarskega učiteljskega saveza.

Temeljna reforma čeških meščanskih šol.

»Narodna politika« z dne 8. februarja t. l. prinaša pod značko Bt sledeče zanimivo poročilo o reformi čeških meščanskih šol, ki ga v celoti prevajamo za informacijo naše javnosti.

Reforma meščanskih šol se izvrši na podlagi novih učnih načrtov, ki se po izjavi dr. Prihoda uvedejo že s 1. septembrom za poskusno dobo 4 let. Novi učni načrti prinašajo veliko in nepričakovano izpremembo ne samo v dosedanjem pojmovanju in razvrstitvi vse učne snovi, temveč tudi v vzgoji in učnih metodah ter v nofranju in znanji organizaciji meščanske šole sploh. Vsi novi ukrepi, ki so bili leta 1929. poskusno uvedeni v meščanske šole v Pragi, Nulsh, Mihu, Hostivaru, Humpolcu, Zlinu itd. bodo z novimi načrti uvedeni v vse meščanske šole sploh.

V prvi vrsti se upošteva diferenciacija dijaštva sploh, t. j. razdelitev dijakov z ozirom na nadarjenost in zanimanje in seveda razdelitev učne stvarine s tega gledišča. Praktično izvedejo to delitev tako, da bo skoro ena šestina učnega časa posvečena tako zvanim »voljenim predmetom«. Te predmete si izbere iz splošne učne snovi vsaka šola sama, toda sporazumno s šolskimi uradi tako da se s tem približa željam in zanimanju dijakov. V prvi vrsti pa se mora ozirati

Organizacije.

Društveno življenje je pri njih precej razvito. Sedaj imajo tri društva: »Klasen učiteljski sejem« (savez), kjer je organiziranih približno 2000 profesorjev (gimnazijalnih učiteljev), »Progimnazijalen učiteljski sejem«, kjer je organiziranih okrog 2100 progimnazijalnih učiteljev in »Bolgarski učiteljski sejem«, ki ima organiziranih 12.000 prvonačalnih (osnovnih), progimnazijalnih in gimnazijalnih učiteljev. Zadnje čase so začeli akcije za združitev vseh treh. Če to dosežejo, bo to velika pridobitev, ker na ta način učiteljsko ne bo več krhalo svojih sil v borbi med seboj, ampak v skupni falangi za skupne stanovske koristi.

Od vseh treh je »Bolgarski učiteljski sejem« najboljevidnejša in najzdravejša organizacija. V svojem grbu ima napisano: »Vsi za enega, eden za vse!« (Vsički za edin, edin za vsički). A pri njih to ni samo prazna fraza, ampak tudi dejstvo. Neverjetno so vzajemni kot en mož in nihče ne išče v organizaciji samega sebe. To bi bilo tudi nemogoče, ker je bolgarsko učiteljsko preveč prepojeno z demokratizmom. Nihče se ne bori za delnice in za obresti, da bi bogatil na račun drugih, nihče ne pripravlja korit, ki služijo samo nekaterim, ampak ustanavljajo institucije, ki služijo enaki meri vsem članom. V resnici vsi za enega, eden za vse!

Gospodarske organizacije.

Zato imajo v Sofiji »Učiteljski dom«, kjer je podeželskemu učiteljskemu stalno na razpolago 70 postelj in precejšnje poslopje, kjer je nameščeno načelstvo društva, uradništva in uprave listov ter velika čitalnica in bogata knjižnica. Poleg je tudi majhna tiskarna. V Iskreu imajo zdravilišče za svoje jetične člane. V Varni, Burgasu in Mesemvriji pa obmorske učiteljske kolonije. Za podpiranje svojih članov imajo 8 fondov v gotovini 5.400.000 levov. A društveni kapital znaša 21.500.000 levov.

Savez je popolnoma neodvisna stanovska organizacija. Organizacija je precej napredna in iniciativna ter stalno zahteva svobodo šole in pouka, novih žrtev za kulturni napredek naroda ter izboljšanje gnetnega položaja učiteljskega. Ker se vlade branijo njenega umešavanja zato jo ob vsaki priliki potiskajo v ozadje. Zaradi svoje nepopolnosti pa ima organizacija kljub temu mnogo uspehov in velik ugled kar se vidi že na številu njenega članstva, ki stalno narasta.

To so kratki podatki, ki sem jih mogel v Bolgariji mimogrede dobiti. Upam pa, da se bodo razmere kmalu izboljšale in takrat bomo imeli možnost, da se natančneje spoznamo z bolgarskim učiteljskim.

—zič.

na gospodarski okoljš svojega kraja tako, da dobi obiležje agrarne, industrijske ali obrtne okolice, kjer se šola nahaja.

Dr. Prihoda utemeljuje zahtevo tako zvanega šolskega regionalizma, katerega češke šole že skoro niso več upoštevale, tudi z znanstveno podlago iz šolskega zakona od leta 1883.

Izmed »volilnih predmetov«, med katerimi so poleg tujih jezikov risanje, opisna geometrija, prirodopisne vede itd. še popolnoma novi predmeti kot: narodno gospodarstvo, vrtnarstvo, knjigovodstvo, latinščina in esperanto, si dijak izbere po mili volji in z ozirom na svoje potrebe, na svojo nadarjenost in svoje zanimanje, toliko ur, da je njegova učna obveznost dopolnjena.

Učni načrti določajo dalje, da se uvede na vseh čeških meščanskih šolah v republiki za enkrat sicer še neobvezno, toda v razdelitvi učnih ur točno stabilizirana nemščina, in sicer po 4 tedenske ure. Na drugonarodnih šolah pa v isti izmeri češčina, odnosno slovaščina. Sedanji 4 razredi, ki so jih smatrali za nekatere nastavne učne tečaje, se izpremene v redne postopne razrede normalne meščanske šole.

Po učnem načrtu je mogoče ustanoviti tako zvan »sklepne razrede« s posebnim

V dolgih nočeh, ko bdim ob zibki novo-rojenčka, si ubijam glavo s težkimi skrbmi za bodočnost. Marsikatera solza pada na nedolžnega otroka, ki hoče tudi živeti... rešilnih misli ni nikjer... Mnogo noči prebdi mati pri svojih otrokih, čim več jih je, tem več prečutih noči!

In kdo vpraša učiteljskega, ki je slučajno tudi mati: »Ali si spočita, sposobna za delo?« Služba je služba in hvala Bogu, nekaj ide-
alizma smo si kljub vsem udarcem še ohranili.

Ko stopim v šolsko sobo, pade zavesa za vsemi skrbmi tu sem le učiteljica-vzgojiteljica! In ni ravno kot taka učiteljica mati po naravi že na svojem mestu. Žena daje možu potrebno solnce razvedrila ona mu daje pogum v moljenju in ga navdušuje za delo! Daj solnce razvedrila možu, da mu sladiš tiste hipe prostega časa daj to solnce svoji družini... daj, a kje naj vzameš?!

Da bi se skoraj izpolnilo naše vroče upanje in naša vera v bodočnost; lažje nam bodo prečute noči, lažje delo, ki jim bo sledilo; saj nas ne bo več morila najprimitivnejša skrb za vsakdanji kruh.

Da bi se te besede ne izgubile kakor glas »tulečega« v puščavi; zapisala sem jih v imenu vseh onih, ki trpijo, kakor jaz!

Jerica Pečarić — Schwickert.

je v debelih kosmihih snežilo. Ko se žena prebudi, si zmena oči in zakriči: »Joj, kakšen pa si?« Se ustrašim jaz: »Joj kaj pa je?« Pravi ona: »Hlače si narobe povlekel nase!« Zapazim, da je podhrabre hlače na mojem trebuhu, hitim popraviti zmoto in mrmram: »Joj, to je slabo znamenje...«

Potem grem zakuriti peč, kajti ni šala v takile zimi, če je zid stanovanja debel 95 cm. Močno in dolgo piham v vlažna drva; posreči se mi, da se vnamejo. Vse solzen od napihovanja in izgubljenega sapa hitim v kuhinjo po čadast pisker, ga napolnim s snegom in si kuham čaja. Ko si mislim: »Zdajle moj gables že vre.« hitim zopet pred peč. Zagrabilam za pisker — takrat zabrni v podružnici Zdravamarja, se hočem prekrizati in si poparim roko. Kmalu bi zaklel...

Se pokrečam s toplo limonado in odprem šolske dveri: s strahovitim bučanjem se vsujejo otroci po lesenih stopnicah v razred.

Ves zbehan in prestrašen se podvizam malo pred osmo uro navzgor, se bojim 82 otrok ter se potihoma jezim na kolegi, ki se je že pred dvema mesecema poročila in podala ostavko na službo. Potem sem moral sam pričeti z dvema razredoma. Sami veste, da ni šala stopiti v razred, kjer sedi po sedem otrok v eni klopi in se drug drugega ščipljejo za prostor...

Seveda, potem prične učenje; zato pa smo v šoli! Pripovedujejo otroci, govorim jaz, v asih zakričim, da se mi skoro prepar trebuha pa še ne morem prevpiti šuma v učilnici. Da, da; tako se eksperimentira z 82 učenci...

Ob pol trinajstih rečem »amen« in zapustimo tesno učilnico. Pridem domov, mi žena postavi na mizo obed in vošč: »Dober tek!« Hočem reči »boglona«, pa se mi beseda zatakne v grlu. Mi pravi žena: »Preveč se pehaš saj še besede ne spraviš iz sebel!«

»Prav imaš, popolnoma me bo zbilo, če ne bo kmalu pomoči!« si mislim jaz in pričnem jesti. Ko poobedujem krožnik mlečne riža, sežem po zobotrebec in z njim ravnam tako, kakor se spodobi gospodu, ko je poobedoval.

Potem si zapalim »Zeto« in pričnem čitati tri dni star časopis. Čitam stare novice in se tolažim: »Tako je pač, če nisi poštni sel le dvakrat v tednu pošto.« In še pomislim, kako mora biti Ljubljancem prijetno pri duši, ko jim pismošča dvakrat dnevno poteka na vrata in čitajo še mokre časopise...

Nekdo močno poteka na vrata. Pravim: »Izvolite naprejš!« in že stoji pred menoj ob-jokana ženska: »Gospod, naj mi pomagajo. Naša prasiča bo poginila. Debelčice sem ji položila, da bi jo hitro zredila pa nič več noče žreti in vamp se ji napaenja...«